

Vyhodnocení Akčního plánu strategie prevence závislostí Ústeckého kraje **za období 2020-2023**

Tento akční plán byl prováděcím dokumentem krajské strategie pro oblast prevence závislostí v období let 2020-2023. Vymezil cíle a opatření v následujících strategických oblastech: primární prevence, snižování rizik, léčba a resocializace a oblast koordinace.

Na realizaci akčního plánu se podílely, kromě samotného Ústeckého kraje, subjekty působící v oblasti prevence závislostí v kraji, obce kraje, z hlediska stabilizace sítě služeb nelze opomenout financování z centrálních orgánů.

Pro možnost úspěšného plnění řady cílů akčního plánu bylo podmínkou dostatečné financování oblastí (služeb, aktivit). Vliv na plnění cílů měly a mají některé procesy (např. dlouhodobé pozastavení certifikací primární prevence, uzavření základní sítě sociálních služeb Ústeckého kraje). Do plnění akčního plánu se v daném období promítly také dvě mimořádné celospolečenské události, které ovlivnily ekonomickou situaci a do jisté míry i oblast prevence. První byla pandemie onemocnění Covid-19, která různou měrou a v různých obdobích zasahovala do života společnosti od března 2020 od počátku roku 2022. Bylo nezbytné dodržovat nastavené bezpečnostní a hygienické podmínky, které se často měnily a bylo třeba se jim flexibilně přizpůsobit. Nutné je zmínit, že všem adiktologickým službám se podařilo zachovat nabídku svých služeb, maximálně na krátký časový úsek omezit některé aktivity dle aktuální epidemiologické situace (př. skupinové). Pracovníci služeb čelili velmi náročným a rizikovým situacím, kterou v rámci podpory svých klientů úspěšně zvládli. Klienty zároveň edukovali ohledně prevence onemocnění i platných opatření, zajišťovali ochranné pomůcky, později i testování. Pandemie se následně promítla i do ekonomické situace země, potažmo jednotlivých donátorů, kdy došlo k mnohým úsporným opatřením a v důsledku k ponížení dotační podpory.

Druhou nepříznivou událostí byla krize spojená s válečným konfliktem na Ukrajině, která nastala na konci pandemie v roce 2022. Dopady konfliktu se odrazily do energetické krize a inflace, které zvýšily ceny energií, zboží a pohonných hmot. Tím došlo k prudkému nárůstu nákladovosti služeb, které musely vynaložit velké úsilí, aby udržely svůj provoz. V důsledku uprchlické krize spojené s válečným konfliktem se očekával příliv uprchlíků/klientů do adiktologických služeb, na který se služby aktivně připravovaly (informační materiály ohledně nabídky služeb, motivace k testování na infekční choroby a k výměnnému programu). Tento předpoklad se však nepotvrdil a služby se setkávají s uživateli s Ukrajinou pouze výjimečně.

Následuje vyhodnocení jednotlivých strategických pilířů strategického dokumentu. Statistická data a částky financování v jednotlivých oblastech jsou uváděny za rok 2023, neboť údaje za předchozí roky 2020-2022 byly součástí průběžných hodnocení za dané roky.

1. Oblast primární prevence

Smyslem primární prevence v oblasti adiktologie je především předcházení závislostnímu chování jedinců. Proto je tato oblast prevence nezbytnou součástí krajské protidrogové strategie. Primární prevence je zajišťována převážně školami a školskými zařízeními. Z tohoto důvodu patří koordinace školské primární prevence v rámci Ústeckého kraje na Odbor školství, mládeže a tělovýchovy. Na Odboru sociálních věcí je koordinována zejména sekundární a terciární prevence poskytovatelů sociálních služeb pro cílovou skupinu závislých osob a jejich blízkých.

Avšak většina těchto poskytovatelů se zabývá také primárně preventivními aktivitami rizikového chování, zejména v oblasti závislostí, neboť disponují odborníky pro tuto problematiku.

Během platnosti tohoto akčního plánu došlo k dalšímu rozšíření nabídky specifické primární prevence ze strany poskytovatelů adiktologických služeb. Okruh poskytovatelů všeobecné primární prevence se rozšířil ze 3 na 4 subjekty. Stávající poskytovatelé vytvořili a poskytují programy selektivní prevence, které v předchozím akčním období dostupné nebyly. V období pandemie došlo na určitou dobu k výrazným omezením primární prevence vzhledem k uzavření škol. Což následně přineslo novou formu poskytování, kdy poskytovatelé reagovali na novou situaci vytvořením svých programů v online formě, nabízena byla (a je) komunikace na sociálních sítích, online podpora pedagogů apod.

Po poskytovaných dlouhodobých programech je vysoká poptávka, aktuálně je více poptávána selektivní nebo indikovaná prevence a dominují témata zaměřená na vztahy a duševní zdraví. Je třeba usilovat o rozšíření komplexních programů do všech regionů, posílit finanční podporu k možnému rozšíření preventivních týmů, podporovat vzdělávání lektorů i pedagogických pracovníků.

Hlavní cíl: snížit míru experimentálního a příležitostného užívání drog zejména mezi mladistvými - motivace k životnímu stylu bez drog

Specifické cíle:

1. Zajištění realizace kvalitních programů primární prevence v Ústeckém kraji
2. Efektivnější koordinace a spolupráce v oblasti primární prevence v Ústeckém kraji

Cíl 1: Zajištění realizace kvalitních programů primární prevence v Ústeckém kraji

1. Opatření: Zajištění stabilního financování programů specifické primární prevence
2. Opatření: Podpora kvality preventivních programů
3. Opatření: Zvýšení dostupnosti programů primární prevence

Cíl SPLNĚN – v kraji jsou realizovány kvalitní programy primární prevence, podařilo se udržet stabilní financování a ze strany kraje výrazně posílit na další akční období, podařilo se opakovaně získat dotační podporu MŠMT na realizaci krajského projektu významného pro zvýšení kvality i dostupnosti prevence, byla podporována kvalita programů zvyšováním kompetencí a metodickou podporou pedagogů a lektorů, došlo k zvýšení dostupnosti z hlediska počtu a zacílení programů (o 1 všeobecný a 2 selektivní). Cíl je aktuální pro příští období platnosti strategického dokumentu.

Nabídka programů primární prevence

V Ústeckém kraji je dostupná nabídka kvalitních programů – čtyři poskytovatelé zajišťují komplexní programy specifické primární prevence rizikového chování (nejen) v oblasti závislostí, jsou to: Světlo Kadaň, z.s., WHITE LIGHT I., z.ú., Oblastní spolek ČČK Litoměřice a spolek Most k naději. Nabízeny jsou čtyři programy všeobecné prevence a dva prevence selektivní.

Programy jsou v rámci akreditovaného rozsahu rizikového chování sestavovány „na míru“ potřebám škol i jednotlivých tříd. Do výše získaných dotací mohou být programy realizovány zdarma, případně za nižší cenu. S třídními kolektivy se obvykle formou tříhodinových interaktivních bloků. Některé organizace nabízejí kromě práce s dětmi další aktivity, jako jsou informační besedy pro rodiče, nabízejí vzdělávání pro pedagogy a metodiky prevence nebo konzultace pro

pracovníky škol i žáky. Světlo Kadaň realizuje vzdělávání pro lektory primární prevence.

V krajské prevenci působí kromě neziskových organizací také další subjekty, významnou roli zejména v metodické podpoře škol hrají Pedagogicko-psychologická poradna Ústeckého kraje. Programy zajišťuje také Státní zdravotní ústav. V některých obcích se zapojují do prevence pracovníci sociálních odborů nebo městské/obecní policie, které se zaměřují především na právní aspekty v souvislosti s návykovými látkami.

Spolek Světlo Kadaň realizuje certifikovaný dlouhodobý program školské všeobecné primární prevence „Světlem k prevenci“ pro základní školy od 4. nebo 6.-9. ročníku a střední školy od 1.-3. ročníku. Jedná se o komplexní interaktivní program zaměřený na 7 tematických okruhů (i mimo oblast adiktologie), v rámci kterých nabízí realizaci 19 tematických bloků. Spolek také nabízí akreditované kurzy v rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků pro pedagogy, metodiky prevence, lektory primární prevence a další osoby, které se na prevenci chtějí podílet. Dále organizace zajišťuje jednorázové besedy, projektové dny, exkurze do zařízení sociálních služeb, semináře a workshopy pro pedagogy, rodiče a širokou veřejnost. Působí v oblasti vzdělávání pedagogických pracovníků, od roku 2022 nově pořádají tzv Rozcvičky v prevenci, které jsou zaměřené na vedení třídnických hodin a mají velký ohlas (disponují také akreditací MŠMT). Poskytují konzultace, vedou tréninkové skupiny.

Podrobná nabídka spolku zde: <https://www.svetlokadanzs.cz/primarni-prevence/>

V roce 2023 byla ve spolupráci s Pedagogicko psychologickou poradnou realizována podpora ve vedení třídnických hodin pro 11 sboroven. Rozšířena byla kapacita programů selektivní prevence.

Další předpokládaná statistická data za Ústecký kraj – realizace 87 tříhodinových bloků programu všeobecné primární prevence, 35 bloků selektivní prevence a intervenčních programů, 113 bloků všeobecné prevence pro 1.-4. třídu (Druhý krok), 42 interaktivních besed a exkurzí v zařízení sociálních služeb, 10 aktivit v rámci adaptačních kurzů třídních kolektivů, 18 aktivit pro pedagogy a pracovníky v prevenci. Předpoklad podpory 107 třídních kolektivů a 2140 žáků.

Organizace WHITE LIGHT I., z.ú. poskytuje Centrum primární prevence a zajišťuje autorský preventivní program všeobecné primární prevence „Všeho (jenom) s Mírou“ pro žáky 5.–7. tříd základních škol. Certifikovaný program obsahuje 4 tříhodinové bloky a je zaměřen na prevenci nelátkových závislostí, užívání alkoholu a kouření. Program získal v roce 2019 prestižní ocenění v rámci národního kola Evropské ceny prevence kriminality. V roce 2022 vytvořil 5. blok programu zaměřený na prevenci závislosti na moderních technologiích s názvem „Člověk – tvor připojený“. Nově je zpracován program selektivní prevence. V 1. polovině roku 2023 byl program poskytován na 11 ZŠ v Ústeckém kraji, ve 22 třídách, podpořeno bylo 416 žáků. Ve 2. pol. roku 2023 se předpokládá poskytnutí programu na 7 ZŠ v Ústeckém kraji, práce se 7 třídami, počet podpořených žáků cca 250.

Podrobná nabídka organizace je zde: <https://wl1.cz/centrum-primarni-prevence/>

Oblastní spolek ČČK Litoměřice provozuje středisko Primární prevence Litoměřice, které poskytuje certifikovaný dlouhodobý program všeobecné primární prevence pro (nově) 4.–9. třídu základních škol a semináře pro střední školy. Program Dlouhodobé školské primární prevence (DŠPP) nabízí v základní podobě 15 převážně tříhodinových tematických bloků z oblasti rizikového chování (na I. stupni ZŠ jsou bloky dvouhodinové). Středisko také realizuje upravený program v praktických a speciálních školách. Novinkami v programu jsou: program již od 4. třídy, příprava programu selektivní primární prevence, příprava dvou vzdělávacích programů pro pedagogy.

Podrobné informace jsou dostupné zde: <http://www.kclitomerice.cz/kc-preven>.

Z důvodu nízkého personálního obsazení došlo v roce 2023 ke snížení počtu realizovaných programů. V tomto roce působilo středisko PP Litoměřice na 5 základních školách a 2 školách praktických a speciálních. Celkem v 64 třídách pracoval program s 1259 žáky v počtu 180 hodin přímé činnosti. Dále bylo osloveno 68 pedagogů. Základní a speciální školy zapojené do DŠPP jsou z měst Litoměřice (6), Lovosice (1).

Most k naději, z.s. realizuje interaktivní besedy pro 5.–9. ročníky ZŠ, SŠ, VOŠ a VŠ (blok 2 hodiny) přímo ve školách nebo v zázemí K-centra v Mostě. Podrobné informace k preventivním aktivitám zde: <http://www.mostknadeji.eu/ustecky-kraj/preventivni-aktivity-mostecko/>. Spolek připravil v roce 2021 komplexní dlouhodobý program všeobecné školské primární prevence pro 3.– 9. třídy ZŠ škol pod názvem „Prevence je Most k naději“. Program nabízí 12 témat na různé druhy rizikového chování, včetně ukázkové hodiny pro pedagogy, jeden blok je sestaven na 3 vyučovací hodiny (3x45 minut). Z důvodu pozastavení certifikačního procesu za strany MŠMT se není zatím program certifikován. Veškeré informace k programu jsou uvedené zde: <http://www.mostknadeji.eu/program-primarni-prevence/>.

V roce 2023 se předpokládá v komplexním programu realizace 59 bloků na tato témata: Bezpečné klima ve třídě/vztahy (27x), , Kyberšikana (4x), Šikana (3x), Agresivní chování (6x), Zdravý životní styl (6x), Trestní odpovědnost (3x), Sebepoškozování (2x) Sexuální a rizikové chování (1x). Navázaná spolupráce je s 10 školami – 6 škol v Mostě, 1 v Chanově, 1 v Janově, 1 v Litvínově a 1 v Horním Jiřetíně.

Zdravotní Ústav se sídlem v Ústí nad Labem realizuje program všeobecné primární prevence Hravě o prevenci pro základní školy, v nabídce programu je 20 témat z oblasti zdravého životního stylu a prevence rizikového chování. Jedná se o dvouhodinové bloky realizované 2x za školní rok od 1. do 9. ročníku. Téma zdravého životního stylu, prevence kuřáctví a alkoholismu se přímo či nepřímo dotýká každého tématu. Program nabízí od roku 2021 nové bloky zaměřené na duševní zdraví - Hravě zdravě v duši a Hravě do pohody. Za 1. pololetí proběhl program v 348 třídách, podpořeno bylo 6629 žáků. Předpoklad za období září až prosinec 2023 je 200 tříd, 4000 žáků, celkem je za rok 2023 odhadována podpora 550 tříd a 10 600 žáků. Podrobně na webových stránkách programu: <https://www.hraveoprevenci.cz/>.

Pedagogicko-psychologická poradna Ústeckého kraje a Zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků, Teplice, p. o. (PPP ÚK)

Významnou roli v oblasti prevence hraje PPP ÚK, která je partnerem školám, kraji i poskytovatelům prevence z řad neziskového sektoru.

Ve školním roce 2022/2023 probíhaly preventivní programy a aktivity:

- v MŠ (rozvoj emocí, mezilidské vztahy, zdravý životní styl)
- na ZŠ (adaptační programy, vrstevnické vztahy, zdravý životní styl, kyberšikana)
- na SŠ (adaptační programy)
- realizují se programy selektivní prevence (diagnostika a intervence třídních kolektivů)
- pravidelné porady s metodiky prevence, metodické schůzky zaměřené na práci se třídou a realizaci třídnických hodin, výběr programů PP, pomoc s projekty apod. Metodici prevence si soustavně zvyšují své profesionální kompetence a vzdělávají se.
- proběhlo vzdělávání v krizové intervenci tváří v tvář v rozmezí 80 hodin, návazné supervize, probíhají pravidelné supervize na pracovištích.

- aktivní účast metodiků poraden na Sekci primární prevence - výměna zkušeností a metodických postupů v primárně preventivní práci, sdílení kazuistik, vzájemná podpora, ve spolupráci s KŠKP Mgr. D. Henzlovou příprava projektové žádosti výzvy k primární prevenci MŠMT pro rok 2023
- mezi dětmi: narušené vztahy, duševní potíže (úzkosti, soc. fobie..), užívání nikotinových sáčků, energetických nápojů, nelakoholických piv, elektronické cigarety

➤ **1. Opatření: Zajištění stabilního financování programů specifické primární prevence**

Opatření zahrnuje finanční zabezpečení programů, možnost čerpat dotace a podporu v motivaci donátorů k financování, včetně podpory KUUK. Podstatná je podpora v motivaci samospráv k financování a v motivaci škol k využívání dostupných zdrojů.

Poskytovatelé primárně preventivních programů využívají všech dostupných finančních zdrojů – výčet níže. Metodici PPP, organizace i školský koordinátor prevence informují školy o dotačních programech a motivují je k využívání dotačních programů, dále nabízí/poskytují metodickou podporu při psaní projektových žádostí.

Krajská podpora – v rámci odboru školství, mládeže a tělovýchovy (odbor ŠMT) je každoročně realizován dotačního titulu "Prevence rizikového chování v Ústeckém kraji", v němž mohou žádat o podporu prevence školy a školská zařízení. Školy si mohou primárně preventivní program neziskové organizace nasmlouvat a prostřednictvím dotačního titulu požadovat finance na jeho úhradu.

V roce 2023 se podařilo výrazně posílit dotační program na rok 2024 alokací 7 mil. Kč, výzva pro školy zřizované ÚK byla navýšena na 3 mil. Kč, celkem bude činit podpora primární prevence 10 mil. Kč.

Centrální zdroje – pro poskytovatele protidrogových služeb, kteří zároveň realizují komplexní programy primární prevence, byl během toho období dostupný pouze dotační program Úřadu vlády (ÚV) na protidrogovou politiku. V roce 2023 byly finančně podpořeny tři programy certifikované prevence v celkové výši 2 868 000 Kč.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy podpořilo projekt Ústeckého kraje s názvem „Podpora duševního zdraví ve školách v Ústeckém kraji“, který je realizovaný Pedagogicko-psychologickou poradnou Ústeckého kraje a Zařízením pro další vzdělávání pedagogických pracovníků, Teplice, p.o., a byl připraven ve spolupráci s Odborem ŠMT Ústeckého kraje. Projekt byl podpořen částkou 980 000 Kč z Výzvy pro podávání žádostí o poskytnutí neinvestiční dotace ze státního rozpočtu na aktivity v oblasti primární prevence rizikového chování a podpory duševního zdraví ve školách a školských zařízeních pro rok 2023. Obsah projektu bude zmíněn v Opatření č. 2 Podpora kvality preventivních programů.

Evropské výzvy – podpora proběhla pouze v letech 2020 a 2021

Obce – během akčního období začalo více obcí financovat primární prevenci, dříve bylo výjimečné a dlouhodobě financovalo pouze město Litoměřice (nově Roudnice nad Labem, Štětí, Most atd.) Informovanost a motivace obcí je stále potřebná, neboť programy primární prevence nejsou stále častou oblastí podpory a prioritou. Řada obcí uskutečňuje preventivní aktivity ve školách zašitované obecní policií nebo odbory sociálních věcí a zabývají se tématy jako např. klima třídy, role OSPOD, právní vědomí u návykových látek, bezpečnost v dopravě apod. (např. Bílina, Podbořany, Rumburk).

➤ **2. Opatření: Podpora kvality preventivních programů**

Opatření zahrnuje podporu vzniku a poskytování certifikovaných programů, motivaci škol k zajištění těchto programů, podporu vzdělávání metodiků prevence a dalších pedagogických pracovníků, získávání a zvyšování kvalifikace lektorů PP.

Kvalita programů adiktologických organizací je garantována Úřadem vlády, hodnocení kvality v rámci MŠMT se nově nastavuje. Odbornost lektorů/pedagogů je získávána nebo zvyšována prostřednictvím vzdělávacích kurzů zajišťovaných neziskovým sektorem, metodickou podporou a vzděláváním zabezpečeným Ústeckým krajem (především PPP ÚK, odborem školství). Přínosem pro kvalitu preventivní činnosti jsou poslední 2 roky krajské projekty, které obsahují mnoho prospěšných aktivit (př. vzdělávání v krizové intervenci, supervize, konference apod.)

Ústecký kraj byl připraven podpořit vznik kvalitních programů primární prevence podporou organizací v rámci procesu certifikací primární prevence z MŠMT, a to úhradou certifikačního poplatku prostřednictvím dotačního programu odboru sociálních věcí (stejně jako tomu bylo v předchozím období, naposledy v roce 2019). Vzhledem k následnému zastavení procesu certifikací na MŠMT nebyl dotační program poslední 4 roky vyhlášen. Aktuálně se nastavuje na MŠMT nový proces hodnocení kvality programů primární prevence.

Adiktologické služby podstupují v rámci Úřadu vlády **hodnocení kvality** svých služeb, které je podmínkou financování programů v rámci dotačního programu Protidrogová politika. V předchozích letech došlo k revizi Standardů odborné způsobilosti a nově je přidán standard pro primární prevenci v oblasti adiktologie. Certifikace budou spuštěné počátkem roku 2024 a neklade finanční nároky. Pojetí hodnocení kvality a financování programů prevence, které jsou zaměřené i na další riziková chování kromě oblasti závislostí, je aktuálně řešeno v rámci mezioborové pracovní skupiny ÚV a MŠMT.

V rámci podpory kvalifikace lektorů došlo k rozšíření nabídky akreditovaného vzdělávání lektorů primární prevence a vzdělávání pro pedagogy i metodiky škol ze strany neziskových organizací. **Spolek Světlo Kdaň** nabízí akreditované kurzy pro pedagogy a lektory zaměřené na různé úrovně primární prevence a dále na vedení třídnických hodin tzv. Rozcvičky v prevenci (zaměřeno na rizikové chování, vztahy, vzájemné poznání a respekt, podporu spolupráce a efektivní řešení konfliktů). Aktuálně spolek nabízí školám 50 hodinové vzdělávání primární prevence (tzv. primárně preventivní minimum, následuje středně pokročilá úroveň a pokročilá úroveň).

PPP ÚK – na všech pobočkách (mimo PPP Žatec) funguje na částečný úvazek metodik prevence. Vedení školních metodiků prevence bylo realizováno na všech poradnách zejména pravidelnými pracovními poradami, skupinovými i individuálními konzultacemi, probíhaly supervize (od roku 2022 díky krajskému projektu). Metodikům a dalším pedagogům byly poskytnuty další formy podpory, např. intervizní setkání, metodické schůzky zaměřené na práci se třídou a realizaci třídnických hodin a jiná poradenská činnost v oblasti rizikového chování, tvorby projektů, výběru programů primární prevence, náplně práce metodika prevence a další informační servis. Metodici se pravidelně aktivně účastnili Sekce primární prevence (výměna zkušeností a metodických postupů v primárně preventivní práci, sdílení kazuistik a vzájemná podpora). Dále si soustavně zvyšují své profesionální kompetence a vzdělávají se, což zkvalitňuje jejich činnost.

K podpoře kvality přispěl projekt Ústeckého kraje realizovaný společně s PPP ÚK podpořený z výzvy MŠMT „**Podpora duševního zdraví ve školách Ústeckého kraje 2023**“, který je zaměřen na rozvoj kompetencí pedagogických pracovníků škol a školských zařízení v Ústeckém kraji a na

podporu nově vzniklých krizových týmů v kraji. Navazuje na projekt roku 2022 a jeho přínos je následující:

1. Vzdělávání pedagogických pracovníků

- Krajská konference Duševní zdraví na dosah II. - jednodenní odborná konference určená pro pedagogické pracovníky všech typů škol a širokou odbornou veřejnost.
- Webinář zaměřený na zvládání žáků s problémovým chováním a podporu vztahů ve školním prostředí.

2. Pilotní projekt Podpora sborovny

- Celoroční program pro 10 základních škol v Ústeckém kraji. Každé z těchto škol bude poskytnuto kontinuální metodické vedení pracovníkem Pedagogicko-psychologické poradny Ústeckého kraje a Zařízení pro další vzdělávání, Teplice, p. o. (dále PPP), tři supervize pro vedení školy a školské poradenské pracoviště, dva semináře pro sborovnu zaměřené na vedení třídnických hodin i práci se skupinou a na posílení kompetencí práce s emocemi a zvládání náročných situací ve vzdělávání.

3. Podpora pracovníků PPP ÚK

- Supervize pro 11 pracovišť Pedagogicko-psychologické poradny Ústeckého kraje s cílem podpory kompetencí pracovníků PPP při poskytování komplexních služeb žákům i pedagogům ve školách.

4. Podpora krizových intervenčních týmů

- Supervize týmů a vzdělávání zaměřené na prohlubování kompetence poskytovat krizovou intervenci ve třídě/skupině. Společná tvorba informačního materiálu pro školy o možnostech krizové intervence v kraji.

Školský koordinátor prevence pořádá pro metodiky škol **bezplatné vzdělávací akce**, k tématu závislosti proběhla v roce 2023 vzdělávací akce s Národní protidrogovou centrálou.

➤ **3. Opatření: Zvýšení dostupnosti programů primární prevence**

Opatření zahrnuje snahu o navýšení finančních prostředků, vyšší pokrytí programy (všechny okresy, i male školy), podpora vzniku programů selektivní a indikované prevence, i mimo školský systém.

Během akčního období **došlo ke zvýšení regionální dostupnosti** na Mostecku a Litvínovsku díky novému programu všeobecné primární prevence spolku Most k naději. Dále vznikly 2 programy selektivní prevence, které v předchozím období zcela chyběly. Rozšíření programů do všech regionů je velmi potřebné. Záleží na personální kapacitě preventivních týmů jednotlivých programů, která je aktuálně naplněna. Rozšíření týmů závisí na finančním zajištění a dostupnosti lektorů. Dochází k informovanosti škol o dostupných programech.

Počet dostupných komplexních programů **všeobecné prevence** se zvýšil ze tří na čtyři. V předchozím období v kraji zcela chyběly **programy selektivní a indikované primární prevence**. Během tohoto období potřebné programy selektivní prevence vytvořily tři organizace - WHITE LIGHT I., spolek Světlo Kadaň a Oblastní spolek ČČK Litoměřice. Poskytovány ve třídách jsou zatím dva, třetí program není školám aktivně nabízen vzhledem k jeho necertifikované podobě, nicméně na vyžádání je intervence organizací provedena. Praxe ve školách hovoří o vyšší potřebě cílených programů. Organizace své programy aktivně nabízí školám, včetně podpory při zpracování žádostí o dotaci.

Zvýšit dostupnost programů se snaží také **PPP ÚK a školský koordinátor**, a to jak již zmíněnou informovaností a motivací škol o kvalitních programech, tak vlastní činností. Poradny nenabízejí komplexní program jako neziskové organizace, ale snaží se pomáhat s řešením rizikového chování ve školách, případně přímo diagnostikují problémy s třídním kolektivem. Samotná realizace preventivních programů je nad rámecovou činností poraden při volné kapacitě. Krajský projekt a jeho aktivity v letech 2022-2023 taktéž přispěly ke zvýšení dostupnosti prevence (popsáno výše v opatření č. 2).

Cíl 2: Efektivnější koordinace a spolupráce v oblasti primární prevence v Ústeckém kraji

1. Opatření: Užší spolupráce mezi subjekty zabývající se primární prevencí v Ústeckém kraji
2. Opatření: Motivace obcí, škol a dalších subjektů k realizaci efektivní primární prevence a její podpoře
3. Opatření: Osvěta odborné i laické veřejnosti

Cíl SPLNĚN – došlo k navázání užší komunikace a spolupráce zástupců primární prevence v kraji díky společným setkáním, která se velmi osvědčila. V příštím období bude platforma primární prevence pokračovat a bude realizována v rámci odboru ŠMT, který je gestorem této oblasti (pojetí celé oblasti primární prevence, nejen adiktologie, tj. širší zastoupení aktérů prevence, vyšší frekvence setkání během roku). Motivace k realizaci efektivní prevence v rámci škol i obcí probíhala a probíhá, stejně tak jako osvěta této oblasti (konference, informace na webových stránkách, letáky do škol apod.).

➤ 1. Opatření: Užší spolupráce mezi subjekty zabývající se primární prevencí v kraji i v rámci odborů krajského úřadu

Obsahem opatření je úzká spolupráce mezi subjekty zabývajícími se primární prevencí v kraji, součinnost mezi odbory krajského úřadu a pilotáž platformy pro setkání k PP.

Během platného období se podařilo navázat užší spolupráci všech aktérů primární prevence.

V rámci krajského úřadu dochází k součinnosti s krajskou školskou koordinátorkou prevence, manažerkou prevence kriminality, koordinátorkou pro romské záležitosti – společná setkání v rámci pracovních platform, společné hodnocení projektů v programu prevence rizikového chování, školská koordinátorka prevence byla stálým hostem a od roku 2023 členem Pracovní skupiny protidrogové politiky Ústeckého kraje, komunikace dle potřeby a vzájemná informovanost i mimo oficiální setkání funguje výborně, a to zejména od nástupu nové školské koordinátorky Mgr. Henzlové.

Ze strany protidrogové koordinátorky probíhá **komunikace a spolupráce s poskytovateli primární prevence**, s PPP ÚK, s Krajskou hygienickou stanicí (zástupkyně KHS je stálým hostem krajské pracovní skupiny), Zdravotním ústavem v Ústí nad Labem aj.

Od roku 2021 se konalo každý rok jedno **setkání poskytovatelů primární prevence** v Ústeckém kraji (2020 nebylo uskutečněno vzhledem k pandemii), které bylo ze strany aktérů prevence vítáno, neboť chyběla možnost společného prostoru pro informace a výměnu zkušeností. V roce 2023 proběhlo setkání na krajském úřadě dne 25. 10. 2023, proti předchozím rokům se mimo stálých účastníků z oblasti prevence účastnila i zástupkyně úseku prevence z MŠMT a preventista Krajského ředitelství policie ÚK. Na jednání se projednávaly aktuální informace z krajského úřadu, MŠMT, ÚV, jednotliví aktéři prezentovali svoji činnost, navzájem sdíleli zkušenosti z praxe. Ve

spolupráci se zástupci primární prevence proběhlo také toto hodnocení Akčního plánu strategie prevence závislostí. Platforma primární prevence bude realizována i příštím akčním obdobím, ale již v gesci odboru ŠMT, vzhledem k potřebě širšího záběru prevence nad rámec adiktologie a také potřebě intenzivnějšího kontaktu.

PPP ÚK v oblasti primární prevence úzce spolupracuje s orgány státní správy i místní samosprávy, SVP, neziskovými organizacemi, dalšími sdruženími působícími v oblasti primární prevence, všechny informace a zkušenosti přenáší do škol. Metodici prevence jsou na řadě obcí členy skupin komunitního plánování, preventivních skupin při městských úřadech, komisí OSPOD atd. V rámci činnosti PPP ÚK se uskutečňují pravidelná setkání s metodiky škol, jsou v kontaktu vzhledem k aktuálním potřebám. Krajská metodická prevence komunikuje a setkává se s metodiky PPP v rámci své metodické činnosti.

➤ **2. Opatření: Motivace obcí, škol a dalších subjektů k realizaci efektivní primární prevence a její podpoře**

Opatření zahrnuje informovanost zástupců obcí o významu kvalitní primární prevence a motivaci k potřebné finanční podpoře, motivaci škol k využívání dotačních programů a tvorbě projektů a k spolupráci s poskytovateli certifikovaných preventivních programů, motivaci jiných subjektů, kde je možné zachytit např. mládež mimo školský systém k primárně preventivním aktivitám (př. Úřady práce, sociální služby jako nízkoprahová denní centra aj.).

Školy byly/Jsou podporované a motivované k realizaci efektivnější primární prevence a k využívání dotačních programů, snaha je také o motivaci obcí.

Především ze strany PPP ÚK prostřednictvím spolupráce s krajskou školskou koordinátorkou prevence a se školními metodiky prevence. Metodici prevence PPP ÚK informují školy ve své oblasti o dotačních řízeních, zejména z krajského úřadu a nabízejí pomoc s tvorbou žádosti. Školská koordinátorka se aktivně účastní porad se školskými odbory ORP a se školními metodiky v rámci porad jednotlivých PPP ÚK (Sekce primární prevence).

Školy motivují a informují také samotní poskytovatelé programů (individuální představení programů, účast na konferencích primární prevence a nabídka aktivit prostřednictvím letáků apod.).

V rámci metodických návštěv obcí k protidrogové politice jsou zjišťovány i podávány informace k oblasti primární prevence (možnost využití programů v regionu, možnost dotační i metodické podpory).

➤ **3. Opatření: Osvěta odborné i laické veřejnosti**

Opatřením je míněna informovanost o významu prevence dostupnými formami, ze strany poskytovatelů i úřadu, realizace kampaní nebo vzdělávacích akcí od aktérů prevence, podpora informovanosti pracovníků škol.

Dne 3. 10. 2023 se konala v rámci již zmíněného krajského projektu na KÚÚK konference primární prevence na téma Duševní zdraví na dosah II. Představeny byly hlavní výsledky výzkumu Ústeckého kraje zaměřeného na duševní zdraví a rizikové chování žáků – podrobné výsledky budou představeny prostřednictvím webináře do konce roku 2023. Dále proběhly 2 odborné přednášky zaměřené na duševní zdraví, následně blok věnovaný předávání dobré školské praxe v Ústeckém kraji. V předsálí prezentovali zástupci adiktologických neziskových organizací svou nabídku dlouhodobých programů primární prevence, zároveň i další subjekty nabízely své primárně preventivní programy.

Informace o komplexních programech primární prevence adiktologických organizací, především v oblasti prevence závislostí a kontakty na poskytovatele jsou dostupné na webových stránkách

Ústeckého kraje v sekci Sociální péče a Protidrogová prevence, přímý odkaz zde: <https://www.kr-ustecky.cz/kontakty/d-1731240/p1=204835>. Podrobná činnost aktérů prevence v roce 2023 byla popsána již v úvodu v Cíli č. 1: Zajištění realizace kvalitních programů primární prevence v Ústeckém kraji.

Nabídku preventivních aktivit mají poskytovatelé programů uveřejněnou na svých webových stránkách, distribuuji letáčky, průběžně probíhají kontakty se školami ohledně nabídky programů.

Informace z oblasti primární prevence (dokumenty, aktuality, příklady dobré praxe) jsou prezentované na webových stránkách PPP ÚK: <https://www.pppuk.cz/primarni-prevence>.

2. Oblast snižování rizik

Služby v oblasti snižování rizik spojených se závislostí zajišťuje v Ústeckém kraji 18 nízkoprahových služeb – 9 kontaktních center (KC) a 9 terénních programů (TP). Tyto nízkoprahové služby neboli služby minimalizace rizik jsou v rámci kraje rozložené rovnoměrně, pokryté jsou všechny okresy.

Ve sledovaném období byla síť služeb udržena a je stabilní. K výraznému posílení sítě nízkoprahových služeb z hlediska územní dostupnosti došlo již během předchozího akčního období. V období platnosti tohoto akčního plánu je uzavřena Základní síť sociálních služeb ÚK, tudíž rozšíření sítě z hlediska kapacity a úvazků nebylo možné (v některých službách by bylo potřebné, např. na Teplicku). K posunu došlo v některých terénních programech pouze z hlediska časové dostupnosti.

Služby jsou v kraji poskytovány následovně: DRUG-OUT Klub, z.s. zajišťuje Ústí nad Labem, Trmice, Chlumec a Chabařovice, Postoloprty. Centrum sociálních služeb Děčín, p.o. Děčín, Českou Kamenici a Benešov nad Ploučnicí, WHITE LIGHT I., z.ú. působí v oblasti Teplicka a Šluknovského výběžku, Oblastní spolek Českého červeného kříže Litoměřice zajišťuje oblast Litoměřicka a Roudnicka, Světlo Kadaň, z.s. Kadaňsko a Chomutovsko a organizace Most k naději, z.s. poskytuje služby na Mostecku, Lounsku a části Teplicka.

Všechny služby poskytují Harm Reduction činnosti (HR). Těžištěm je výměnný program injekčního materiálu a jeho bezpečná likvidace, distribuce materiálu k bezpečnější aplikaci, samozřejmě součástí je informační servis. Z hlediska výměnného programu patříme tradičně mezi kraje s nejvyššími počty těchto ukazatelů v rámci České republiky (2022 – téměř 1,5 mil. kusů vydaných, ale zároveň i přijatých použitých stříkaček). V rámci své činnosti mapují služby drogovou scénu a sbírají potřebná data.

V Ústeckém kraji je zřízena Protialkoholní a protitoxikomanická stanice s kapacitou 10 lůžek v nemocnici v Teplicích.

Jako potřebná jsou vnímána např. nízkoprahová denní zařízení tolerující uživatele alkoholu (tzv. mokrá služba) nebo programy zaměřené na práci v prostředí nočního života a hudebních festivalů.

Hlavní cíl – snižovat potenciální rizika a minimalizovat nepříznivé důsledky závislostního chování pro jednotlivce a společnost

Specifické cíle:

1. **Zajištění dostupných a kvalitních nízkoprahových programů pro osoby závislé a ohrožené závislostí v Ústeckém kraji se stabilní finanční podporou**

2. **Zvýšení podílu odpovědnosti obcí na protidrogové politice**
3. **Zvýšení informovanosti veřejnosti o významu nízkoprahových služeb**

Cíl 1: Zajištění dostupných a kvalitních nízkoprahových programů pro osoby závislé a ohrožené závislostí v Ústeckém kraji se stabilní finanční podporou

1. Opatření: Zajištění základní sítě nízkoprahových programů pro osoby ohrožené závislostí v Ústeckém kraji
2. Opatření: Zvýšení dostupnosti nízkoprahových programů pro osoby ohrožené závislostí v Ústeckém kraji

Cíl SPLNĚN – kraj má zajištěnou funkční síť kvalitních nízkoprahových služeb KC a TP (certifikace Úřadem vlády), které jsou dostupné ve všech okresech regionu. Všechny poskytované sociální služby jsou součástí Základní sítě sociálních služeb ÚK a jsou každoročně financovány Ústeckým krajem a Úřadem vlády.

Plnění cíle je závislé především na finanční podpoře služeb – podrobně je popsána finanční podpora této oblasti v roce 2023 v opatření č. 1. K rozvoji služeb je třeba plnit podmínky nastavené krajem pro plánování a finanční podporu služeb (soulad s akčním plánem služeb a základní sítí, systém vyrovnávací platby).

➤ 1. Opatření: Zajištění základní sítě nízkoprahových programů pro osoby ohrožené závislostí v Ústeckém kraji

Obsahem opatření je především podpora a udržení sítě služeb, odpovídající finanční zajištění, každoroční podpora programů Ústeckým krajem.

Během akčního období byly každoročně stabilně financovány všechny programy kontaktních center i terénních programů prostřednictvím vícezdrojového financování. Všechny fungující programy byly a jsou součástí Základní sítě sociálních služeb ÚK.

Na financování se podílely běžné zdroje – Ústecký kraj v rámci dotačních programů aministrovaných odborem sociálních věcí – „Podpora sociálních služeb v Ústeckém kraji“ (tzv. Velký dotační program) a „Podpora Ústeckého kraje na sociální služby protidrogové politiky“ (tzv. Protidrogový program). Podporovány byly všechny fungující služby KC i TP. Pouze Terénní program Postoloprty byl podpořen krajem až od 2. poloviny roku 2022 vzhledem k jeho předchozímu evropskému financování. Dotační program protidrogové politiky zazanamenal během akčního období výrazné změny alokace. V předchozím období činila jeho alokace stabilně 3 mil. Kč s výhledem rozpočtu na potřebné navýšení. Ale vzhledem k úsporným opatřením spojeným s pandemií onemocnění Covid-19 byl rozpočet programu v roce 2020 ponížěn na 2 mil. Kč (dotace na 2021), v roce 2021 pouze na 1 mil. Kč (dotace na 2022), v roce 2022 došlo k navýšení na 2 mil. Kč (dotace na 2023) a v roce 2023 na 2,5 mil. Kč. (dotace na rok 2024). Posílení programu je nezbytné pro udržení dostupnosti a kvality těchto služeb.

Dalším stabilním donátorem byl Úřad vlády s dotačním programem „Protidrogová politika“. Jedinou službou, která zatím není z toho programu financována, je terénní program Postoloprty. Program je považován v rámci dotačního řízení 3 roky za službu novou (tudíž nepodporovanou). V rámci závazku veřejné služby financoval kraj po celé období provoz Protialkoholní a protitoxikomanické záchytné stanice. Na spolufinancování služeb se podílely také v různé míře obce (především III. stupně).

Evropská podpora celé služby proběhla pouze v jednom případě - u terénního programu

Postoloprty po dobu 3 let. Nově od 1. 8. 2023 je v rámci této služby a výzvy „Podpora sociálního začleňování ve vyloučených lokalitách“ podpořen projekt: Edukace indigenních terénních pracovníků na Postoloprtsku s následnou praxí. Projekt se zaměřuje na edukaci indigenních terénních pracovníků v subkultuře problémových uživatelů drog, smyslem je přispět k motivaci a udržení změny směřující ke zdravému chování v komunitě uživatelů drog.

Níže následuje přehled výše podpory nízkoprahových programů od jednotlivých donátorů za rok 2023. Financování v období 2020-2022 bylo součástí průběžných vyhodnocení akčního plánu za dané roky.

Přehled finančních zdrojů a souhrnná výše podpory donátorů pro všechny adiktologické služby v roce 2023 jsou uvedeny v kapitole č. 4 Koordinace a v cíli č. 1: „Zajištění dostupné a kvalitní péče o osoby závislé a závislosti ohrožené v Ústeckém kraji ve všech oblastech prevence závislosti a udržení potřebné finanční podpory“.

Výše podpory kontaktních center, terénních programů a záchytné stanice v roce 2023:

- Ústecký kraj – OSV Protidrogový program – 1 317 580 Kč
- Ústecký kraj – OSV Velký dotační program – 47 957 000 Kč
- Ústecký kraj – veřejný závazek k provozu záchytné stanice - 20 000 000 Kč (odhad)
- Ústecký kraj – Fond ÚK – 155 500 Kč (Fixpointy, úprava zázemí kontaktního centra – Most k naději)
- Úřad vlády – Protidrogová politika – 18 152 000 Kč
- Obce – konkrétní výše bude k dispozici až počátkem roku 2024 a zpracovaná v krajské výroční zprávě za rok 2023

➤ **2. Opatření: Zvýšení dostupnosti nízkoprahových programů pro osoby ohrožené závislostí**

Obsahem opatření je rozšíření nízkoprahových služeb dle potřeb z hlediska místní a časové dostupnosti, podpora vzniku chybějících služeb (především pro uživatele alkoholu a gamblery), práce s klienty v prostředí nočního života, podpora HR strategií u nelátkových závislostí, intervence v online prostředí.

Během akčního období nedošlo ke zvýšení dostupnosti služeb z hlediska místní dostupnosti ani z hlediska nových aktivit. Vzhledem k uzavření Základní sítě rozšíření kapacit to nebylo ani možné. Z hlediska možností evropského financování není v novém programovém období EU pro cílovou skupinu uživatelů návykových látek příliš možností zapojení. Nicméně nové podmínky umožňují pouze rozvojové aktivity, které následně nelze financovat z běžných zdrojů (dle současné metodiky zařazení do Rozvojové sítě služeb).

Z hlediska vyšší ochrany veřejného zdraví a podpory principu HR, tedy snižování rizik, podpořil kraj finančně inovativní aktivitu spolku Most k naději, tzv. **Fixpointy**. Jedná se o sběrné kontejnery na injekční náčiní, které jsou využitelné nejen pro uživatele návykových látek, ale také pro bezpečnou likvidaci injekčních stříkaček veřejnosti (př. nemocné osoby). Kontejnery byly osazené po konzultaci s jednotlivými obcemi cca v květnu 2023 takto: 1 x Bílina, 3 x Most, 2 x Litvínov-Janov. Dále podpořil úpravu hygienického zázemí v budově poskytování služeb Mostu k naději v Mostě.

Došlo ke zvýšení dostupnosti z hlediska času. V souladu s národním dokumentem je vnímána potřeba realizace intervencí v prostředí zábavy a nočního života a dále pozdější provozní doba programů. Někteří poskytovatelé služeb posunuli provozní dobu terénních programů na pozdější z důvodu efektivnější práce s uživateli. Konkrétně se jedná o Světlo Kadaň a terénní program Chomutovsko, který od roku 2023 poskytuje 2 x týdně program v pozdějších hodinách od 14:30 - 19:30 hodin a každý sudý pátek tzv. noční terén v čase od 18:30 - 23:30 hodin. Dále terénní program Litoměřicko Oblastního spolku ČČK Litoměřice zavedl tzv. odpolední terén, kdy pravidelně pondělky v období duben a září bude služba poskytována do 18 hodin. Oba poskytovatelé úpravu provozní doby dle potřeb z terénu testovali předchozí rok/y a posun času poskytování se jim osvědčil. Terénní program Mostu k naději realizuje tzv. THC terén, kdy je

v barech, klubech navazován kontakt především s mladistvými uživateli nebo experimentátory s konopnými drogami, návykových látek. Do prostředí zábavy (např. na hudební festivaly) se zatím nepodařilo programům proniknout.

Z terénu je nadále zdůrazňována **potřeba realizace efektivních programů a služeb pro uživatele alkoholu**. Jedná se o problém většiny měst v kraji z hlediska ochrany veřejnosti i klientů samotných. Především jde o potřeby nízkoprahového denního zařízení tolerujícího užívání alkoholu (tzv. mokré služby).

Ke zvyšování dostupnosti služeb a flexibilnější pomoci cílové skupině jsou využívány **moderní komunikační prostředky** (př. sociální sítě). Tento trend, který je v souladu s opatřeními národní strategie, urychlila pandemická situace a v mnoha službách se v případě potřeby využívá nadále.

Cíl 2: Zvýšení podílu odpovědnosti obcí na protidrogové politice

Problematika finančního zajištění nízkoprahových služeb je vnímána jako nejrizikovější oblast ohrožující stabilní fungování služeb. Finanční podpora obcí pro terénní programy a kontaktní centra je nezbytnou součástí a potřebou spolufinancování služeb.

Cíl SPLNĚN – ve smyslu zvýšení podílu spolufinancování obcí během akčního období - je zapojeno více obcí s celkově vyšší finanční podporou. Každoročně probíhala prezentace smyslu služeb a motivace obcí k spolufinancování. Potřeba intenzivní spolupráce a komunikace s obcemi (nejen) v oblasti snižování rizik zůstává nadále významnou i pro další roky.

➤ 1. Opatření: Navázání intenzivnější komunikace a spolupráce s obcemi

Opatřením je míněna prezentace adiktologických služeb a jejich významu zástupcům obcí.

Během akčního období se navýšil počet obcí zapojených do spolufinancování programů i objem finanční podpory. Pro srovnání (nejen podpora KC a TP), ale všech adiktologických služeb, včetně prevence) - v roce 2020 se zapojilo do financování služeb 21 obcí, z toho 13 ORP, v celkové částce 6 809 395 Kč. V roce 2022 se jednalo o 30 obcí, z toho 15 ORP, v souhrnné výši 9 287 149 Kč. Výhled financování na rok 2023 slibuje navýšení dotační podpory některých obcí (př. Varnsdorf, Ústí nad Labem, Chomutov, Litoměřice, Roudnice nad Labem). Roudnice nad Labem zřídila během období samostatný dotační program pouze pro adiktologické služby, což je ojedinělé.

K prezentaci protidrogové politiky a apelování na význam podpory nízkoprahových služeb docházelo na pracovních jednáních v konkrétních obcích nebo na krajském úřadě (př. setkání místních protidrogových koordinátorů, v rámci metodických návštěv obcí, na tematických workshopech realizovaných na Ústeckém kraji). V roce 2023 proběhla dvě metodická setkání s pracovníky obcí pro problematiku závislostí na krajském úřadě, jedno výjezdní 7.- 8. 6. 2023 a druhé proběhne dne 14. 12. 2023.

Poskytovatelé služeb se aktivně zapojovali do komunitních plánování obcí, spoluvytvářeli strategické dokumenty, kam přenášeli cenné podněty z praxe. Dále se v jednotlivých městech aktivně podíleli na veřejných akcích, kde prezentovali své služby a zdůrazňovali význam prevence (př. veletrhy sociálních služeb, kce v souvislosti s testováním na infekční choroby apod.). Zástupci služeb aktivně prezentovali nabídku svých aktivit a jejich význam na obcích, kde své služby zajišťují nebo je potřeba je zajišťovat. Důvodem je informovanost politických zástupců obcí a také potřebné spolufinancování projektů. Na mnoha obcích funguje efektivní spolupráce mezi samosprávou a službami. Stále se však poskytovatelé v praxi setkávají se stigmatizací nebo mýty spojenými s adiktologickými službami, byť se jedná o vysoce odborné a specializované programy (př. mýtů - uživatelé návykových látek jsou ve městě kvůli tomu, že tam funguje kontaktní centrum, vymístěním z centra města se vyřeší drogový problém, pracovníci podporují klienty v užívání

apod.). Některé obce nepřipouští problém s drogami na svém území a nechtějí se na jeho řešení finančně podílet.

Spoluodpovědnost obcí za vznik nových služeb nebo rozšíření stávajících služeb je zakotvena v Metodice zajištění základní sítě služeb Ústeckého kraje (vyjádření obce s rozšířenou působností a obce s pověřeným obecním úřadem k potřebnosti sociální služby). V současné době nemá Ústecký kraj nástroj na povinnou spoluodpovědnost obcí z hlediska financování, lze pouze doporučit a snažit se obce k finanční podpoře programů více motivovat.

Cíl 3: Zvýšení informovanosti veřejnosti o významu nízkoprahových služeb

Intenzivnější prezentace nízkoprahových služeb vede k pochopení jejich významu a zvyšuje informovanost o negativních důsledcích závislostního chování.

Cíl SPLNĚN – úzce souvisí s předchozím cílem a jeho aktivitami plnění. Během období docházelo k intenzivní prezentaci adiktologických služeb směrem k odborné i laické veřejnosti.

➤ 1. Opatření: Intenzivnější prezentace služeb v jednotlivých regionech

Obsahově souvisí s předchozím opatřením, jedná se o realizaci informačních kampaní k veřejnosti, prezentace na úřadech, zdravotnických zařízeních apod.

Ústecký kraj se podílel na prezentaci služeb a informovanosti prostřednictvím **krajských webových stránek**, kde je umístěná sekce Protidrogová politika obsahující informace z oblasti krajské protidrogové politiky (výroční zprávám strategické dokumenty, akce, kontakty, odkazy), odkaz na web je zde: [Protidrogová politika: Ústecký kraj \(kr-ustecky.cz\)](https://www.kr-ustecky.cz). V rámci elektronického Katalogu sociálních služeb Ústeckého kraje je nadále v provozu samostatná záložka „Protidrogová prevence“, ve které jsou dohledatelné pouze služby protidrogové prevence v jednotlivých regionech. V uvedené záložce katalogu jsou umístěné filmové spoty prezentující jednotlivé druhy sociálních služeb – tzv. protidrogové služby.

Na osvětu a prezentaci (nejen) služeb snižování rizik byla zaměřena **první krajská adiktologická konference**, kterou pořádal spolek Světlo Kadaň ve spolupráci s Ústeckým krajem dne 21. 9. 2023. Podrobněji bude popsáno v rámci pilíře č. 4 Koordinace a cíle 3 zaměřeného na aktivní informační politiku a osvětu.

Všichni **poskytovatelé adiktologických služeb** prezentovali nabídku svých služeb, včetně informací k problematice, na svých webových stránkách nebo využívaných sociálních sítích. Zpracovávali a zveřejňovali výroční zprávy organizací, vytvářeli a distribuovali letáky o poskytovaných službách uživatelům, úřadům, zdravotnickým zařízením a dalším spolupracujícím subjektům. Pravidelně své služby prezentovali v rámci komunitního plánování obcí, na jednání orgánů obcí, na veřejných akcích pořádaných obcemi, účastnili se řady pracovních skupin spojených s plánováním služeb a jejich koordinací, pořádali dny otevřených dveří, tiskové konference, preventivní akce (např. v souvislosti s testováním na infekční choroby). Poskytovatelé přispívali odbornými články do místních zpravodajů nebo odborných časopisů.

Příklad aktivity spolku Světlo Kadaň v roce 2023:

I tento rok se konalo bezplatné testování na infekční choroby pro uživatele služeb i širokou veřejnost ve spolupráci s firmou AbbVie s.r.o. V průběhu pěti červnových dnů měl spolek k dispozici sanitku včetně pracovníků (díky České společnosti AIDS pomoc, z.s., ČSAP) a mohli realizovat testování napříč všemi drogovými službami i městy. Testování probíhalo v Karlových Varech a okolí, Ostrově, Klášterci nad Ohří, Kadani i Chomutově. Celkově bylo testováno 131

osob z řad uživatelů návykových látek i z řad veřejnosti. V průběhu roku se spolek zapojil do pilotního projektu Časný záchyt hepatitidy C u injekčních uživatelů drog, který realizoval Ústav zdravotnických informací a statistiky. Ve službách probíhalo testování uživatelů na hepatitidu tyou C, včetně zprostředkování léčby v případě zjištěné positivity. V září uspořádala organizace odbornou adiktologickou konferenci s názvem Boření mýtů.

S ČSAP a sanitkou pro bezplatné testování v lokalitách nebo s firmou AbbVie s.r.o. spolupracovali také další poskytovatelé služeb, např. Most k naději, Oblastní spolek ČČK Litoměřice nebo WHITE LIGHT I..

3. Oblast léčby a resocializace

Pro léčbu závislosti nebo doléčování lze využít ambulantních nebo pobytových programů v rámci sociálních služeb nebo ve zdravotnických zařízeních.

Krajská zdravotní, a.s. Masarykova nemocnice v Ústí nad Labem zajišťovala dvě ambulantní služby – AT ambulanci a Adiktologickou ambulanci. Jako jediné zařízení v kraji poskytovala substituční terapii metadonem nebo buprenorfinem, provozovala jedinou detoxifikační jednotku. Detoxifikační jednotka byla přechodné období cca roku a půl uzavřena z důvodu rekonstrukce psychiatrického oddělení Masarykovy nemocnice, od března 2023 je opět v provozu.

Léčba závislostí probíhala v **Psychiatrické nemocnici Horní Beřkovic**, převážně jde o lůžkovou službu krátkodobého stabilizačního charakteru a o střednědobou psychoterapeutickou léčbu, velmi omezeně o ambulantní podporu. V rámci Dětské psychiatrické nemocnice Louny se vyskytují dětští pacienti se závislostí sporadicky. Psychiatrická léčebna Petrohrad se setkává se závisilými pacienty ve smyslu duální diagnózy pacientů léčených s jinými diagnózami. Léčbou závislostí se zabývají také soukromé psychiatrické ambulance, kterých je však v celém kraji nedostatek.

Poskytovatelé sociálních služeb zajišťují léčbu a doléčování, resocializaci ambulantně v rámci registrovaného odborného sociálního poradenství (8 služeb), služeb následné péče (3 služby – 3x ambulantní forma, 2x pobytová) a pobytové služby terapeutické komunity (1 služba). Někteří poskytovatelé jsou zároveň sociální i registrovanou zdravotní službou pro ambulantní léčbu závislostí. Dostupnost ambulantních služeb odborného sociálního poradenství je z hlediska léčby nízkoprahová v tom smyslu, že klienti mohou nastoupit ambulantní léčbu „z ulice“, aniž by museli projít detoxifikací (jako v pobytové léčbě). Abstinující osoby mohou využít také služeb následné péče, zde však zpravidla po ukončení léčbě. Některé služby nabízejí programy ve věznicích, které se zaměřují na podporu klienta v abstinenci a prevenci závislostí, dále na návrat do běžného života po propuštění z věznice s nabídkou možnosti návazných služeb.

Síť fungujících sociálních služeb se během období platnosti udržela, nově vzniknul multidisciplinární tým realizovaný spolkem DRUG-OUT Klub v Ústí nad Labem. Tento spolek provozuje v Ústí nad Labem 2 služby – krajskou adiktologickou ambulanci pro děti a dorost od 10 do 18 let a ambulantní službu pro osoby nad 18 let. V rámci resocializace pracují také s osobami ve věznicích odsouzenými a vazebně stíhanými. Ve Varnsdorfu zabezpečuje Poradnu pro závislosti, jejíž provoz se podařilo i přes nedostatek financí, udržet. Organizace WHITE LIGHT I. zabezpečuje v Ústí nad Labem ambulantní léčbu pro osoby závislé, s pobočkami v Teplicích a Rumburku. Poskytovatel nabízí v Ústí nad Labem také služby následné péče, a to v ambulantní i pobytové formě. Dále zajišťuje pobytovou léčbu v terapeutické komunitě Mukařov, které je

v kraji ojedinělé a dostupné klientům již od 15 let věku. Další služby odborného sociálního poradenství jsou zabezpečeny v Děčíně poskytovatelem Centrum sociálních služeb Děčín v Centru následné péče, které zajišťuje zároveň také ambulantní i pobytové služby následné péče. Spolek Světlo Kadaň poskytuje ambulantní službu v rámci Poradny Světlo, která má samostatné pobočky v Chomutově, Kadani a Klášterci nad Ohří. Spolek Most k naději zabezpečuje dvě ambulantní poradenské služby pro cílovou skupinu – Sociální protidrogovou poradnu v sociálně vyloučené lokalitě Litvínov-Janov a penitenciární péči ve věznicích. V Mostě poskytuje následnou péči ambulantní formou.

Problémem zůstává nedostatek psychiatrů a psychologů, problémem je nejen dostupnost, ale i ochota pracovat se závislými osobami. Problematická je nedostatečná kapacita detoxifikační jednotky nebo hůře dostupná substituční léčba pouze v Ústí nad Labem. Méně dostupné regionálně jsou doléčovací programy. Dále nedostupnost lůžek krátkodobé hospitalizace nebo adiktologické služby pro děti pod 15 let. Vzhledem k nárůstu duálních diagnóz jsou potřebné další multidisciplinární týmy pro dospělé i pro děti.

Hlavní cíl - snížení míry závislostního chování a podpora úzdravy a sociální integrace osob trpících závislostním chováním

Specifické cíle:

1. **Zajištění kvalitních a dostupných programů léčby a resocializace závislých osob a osob ohrožených závislostí v Ústeckém kraji se stabilní finanční podporou**
2. **Zajištění provázanosti programů léčby a resocializace závislých osob a osob ohrožených závislostí se zdravotní péčí**

Cíl 1: Zajištění kvalitních a dostupných programů léčby a resocializace osob závislých a ohrožených závislostí v Ústeckém kraji se stabilní finanční podporou

1. Opatření: Zajištění základní sítě služeb léčby a resocializace pro osoby závislé a ohrožené závislostí v Ústeckém kraji
2. Opatření: Zvýšení dostupnosti a zajištění chybějících služeb léčby a resocializace pro osoby závislé a ohrožené závislostí v Ústeckém kraji

Cíl SPLNĚN – síť služeb se podařilo udržet, financování krajem probíhalo každoročně, v rámci aktivit reformy psychiatrické péče se podařilo propojení sociálních služeb pro závislé osoby a zdravotnických týmů psychiatrické nemocnice Horních Beřkovic i terénních týmů Center duševního zdraví, probíhaly aktivity pro zvýšení informovanosti. Vyšší kapacita detoxifikace řešena nebyla, neboť byla poměrnou dobu akčního období uzavřena a úspěchem bylo obnovení provozu. K vyšší dostupnosti psychiatrické péče přispělo otevření psychiatrického oddělení v nemocnici Most, zatím pro ambulantní podporu.

Plnění cíle č. 1 je závislé na finanční podpoře služeb – podrobně je popsána finanční podpora této oblasti v roce 2023 v opatření č. 1. K rozvoji sociálních služeb je třeba plnit podmínky nastavené krajem pro plánování a finanční podporu služeb (soulad s akčním plánem služeb a základní sítí, systém vyrovnávací platby).

- **1. Opatření: Zajištění základní sítě služeb léčby a resocializace pro osoby závislé a ohrožené závislostí v Ústeckém kraji**

Z hlediska Ústeckého kraje docházelo každoročně k finančnímu zajištění sociálních služeb zařazených v Základní síti a některých zdravotních služeb (služby následné péče, terapeutická komunita, substituční léčba, odborné sociální poradenství).

Na financování se podílel Ústecký kraj v rámci dotačních programů aministrovaných odborem sociálních věcí – „Podpora sociálních služeb v Ústeckém kraji“ (tzv. Velký dotační program) a „Podpora Ústeckého kraje na sociální služby protidrogové politiky“ (tzv. Protidrogový program). Další spolufinancování ze strany kraje probíhalo v rámci odboru zdravotnictví v programu „Podpora vybraných služeb zdravotní péče“ (dětská adiktologická ambulance spolku DRUG-OUT Klub, substituční léčba). V rámci adiktologických služeb léčby mají 2 služby nadregionální působnost (služby následné péče a terapeutická komunita WHITE LIGHT I.) a jsou financované přímo z Ministerstva práce a sociálních věcí (MPSV) v rámci sítě nadregionálních služeb. Dalším stabilním donátorem byl Úřad vlády s dotačním programem „Protidrogová politika“. Na spolufinancování se podílely také v různé míře obce (především III. stupně). V roce 2022 byla k 30. 6. ukončena podpora poslední služby financované z evropského projektu – Poradny pro závislosti ve Varnsdorfu, následně se služba potýkala s nedostatkem financování. Vzhledem k tomu, že služba nebyla součástí Základní sítě, nebylo možné financování z krajských zdrojů. Provoz se podařilo udržet, především díky dotaci obce Varnsdorf v roce 2023 a podpoře Úřadu vlády.

Níže následuje přehled výše podpory služeb léčby a resocializace od jednotlivých donátorů za rok 2023. Financování v období 2020-2022 bylo součástí průběžných vyhodnocení akčního plánu za dané roky.

Přehled finančních zdrojů a souhrnná výše podpory donátorů pro všechny adiktologické služby v roce 2023 jsou uvedeny v kapitole č. 4 Koordinace a v cíli č. 1: „Zajištění dostupné a kvalitní péče o osoby závislé a závislosti ohrožené v Ústeckém kraji ve všech oblastech prevence závislosti a udržení potřebné finanční podpory“.

Výše podpory služeb léčby a resocializace v roce 2023:

- Ústecký kraj – OSV Protidrogový program – 682 280 Kč
- Ústecký kraj – OSV Velký dotační program – 16 080 200 Kč
- Ústecký kraj – OZd Podpora zdravotních služeb – 472 600 Kč
- MPSV nadregionální síť služeb – 5 836 888 Kč
- Úřad vlády – Protidrogová politika – 14 014 000 Kč
- Obce – konkrétní výše bude k dispozici až počátkem roku 2024 a zpracovaná v krajské výroční zprávě za rok 2023

➤ **2. Opatření: Zvýšení dostupnosti a zajištění chybějících služeb léčby a resocializace pro osoby závislé a ohrožené závislostí v Ústeckém kraji**

Během akčního období probíhala Transformace psychiatrické péče, v rámci níž zřídil ústecký DRUG-OUT Klub v říjnu 2020 **Adiktologický multidisciplinární tým**. Tým byl první rok a půl financován prostřednictvím Ministerstva zdravotnictví, od roku 2022 je zařazen do Základní sítě služeb jako součást služby odborného sociálního poradenství s názvem Adiktologické ambulantní služby spolku DRUG-OUT Klub. Jednalo se o výjimku z krajské metodiky k Základní síti služeb z důvodu napojení na reformu psychiatrické péče. K dalšímu rozšíření kapacit sociálních služeb během období nedošlo. Z hlediska zdravotních služeb byla posílena psychiatrická podpora –

v nemocnici Most bylo zprovozněno psychiatrické oddělení, zatím pouze pro ambulantní léčbu.

Změna nastala v poskytování služby Krajské adiktologické ambulance a poradny pro děti a dorost, která zefektivnila svou podporu zařazením volnočasových aktivit do léčebného programu.

Cíl 2: Zajištění větší provázanosti programů léčby a resocializace závislých osob a zdravotní péče

1. Opatření: Realizace informačních aktivit určených zejména pro praktické lékaře, pediatry a psychiatry zaměřené na předávání informací o poskytovaných službách a možnostech pomoci osobám závislým či závislostí ohroženým
2. Opatření: Provázanost sociálních, zdravotních služeb s cílem udržení kontinuální péče o klienta
3. Opatření: Provázanost adiktologických služeb s věznicemi a probační mediační službou s cílem udržení kontinuální péče o klienta a eliminace páčání trestné činnosti

Cíl SPLNĚN – během období služby pracovaly na informačních aktivitách vzhledem k zdravotnickým službám, v Ústí nad Labem vznikl první multidisciplinární adiktologický tým v kraji, vyjednáván byl vznik týmu pro děti a mládež, docházelo k penitenciární a postpenitenciární péči s osobami ve VTOS a po propuštění, služby mají navázanou spolupráci s probační a mediační službou.

- **1. Opatření: Realizace informačních aktivit určených zejména pro praktické lékaře, pediatry a psychiatry zaměřené na předávání informací o poskytovaných službách a možnostech pomoci osobám závislým či závislostí ohroženým**

Služby navazovaly komunikaci a spolupráci se zdravotníky v regionu a prezentovaly své aktivity, distribuovaly letáky s nabídkou svých služeb.

Pracovníci **Centra sociálních služeb Děčín, Doléčovacího centra**, vytvořili informační a propagační materiál pro ambulantní služby doléčovacího centra (zejména pro službu OSP). Materiál byl následně distribuován mezi odborné lékaře v Děčíně (praktičtí lékaři, psychiatři). Tato spolupráce se ukázala jako prospěšná, protože i lékaři v Děčíně zaznamenali po pandemii Covid zvýšený výskyt rizikového užívání alkoholu a rizikového chování obecně. Kontakt na zařízení začali předávat svým pacientům, kterým by služba mohla být prospěšná, a služba zaznamenala nárůst klientů zájímajících se zejména o službu OSP. Včasný záchyt rizikového užívání návykových látek nebo hazardního hraní po vytipování lékařem umožňuje začít s problémem pracovat dříve, než se rozvine do patologického chování. V OSP byl zaznamenán nárůst mladistvých klientů s různorodou problematikou (zneužívání energy drinků, nikotinové sáčky, HHC, poruchy příjmu potravy apod.).

Doléčovací centrum je v pravidelném kontaktu se spolupracujícími zařízeními, zejména s psychiatrickými nemocnicemi, které informují o aktuální obsazenosti programu. Úzká spolupráce je nastavena s PN Horní Beřkovic. Psychiatrické nemocnice pravidelnou komunikaci vítají a projevují větší zájem o nastavení spolupráce tak, aby měl klient co největší šanci uspět v doléčovacím procesu. Poslední 2 roky se objevuje trend zkracování léčby pod 3 měsíce. Obavy z nepřípravenosti klientů se nepotvrdily, ale klade vyšší nároky na přímou práci a tým pracovníků.

➤ **2. Opatření: Provázanost sociálních, zdravotních služeb s cílem udržení kontinuální péče o klienta**

Jak bylo uvedeno v cíli č. 1, DRUG-OUT Klub, z.s. zřídil v rámci svých adiktologických služeb **Adiktologický multidisciplinární tým**. Projekt je zaměřen na rizikové uživatele alkoholu, tabáku a nelegálních návykových látek od 15 let, včetně patologických hráčů, kteří trpí zároveň duševním onemocněním. Tým pracuje formou case managementu v modelu flexibilní komunitní péče, zaměřuje se na prevenci hospitalizace a pomoc krizi. Realizaci zajišťuje odborný tým složený se sociálních pracovníků a zdravotníků (adiktologové, kliničtí psychologové, psychiatři, psychiatrická sestra). Hlavním cílem je optimální společenská integrace a zdravotní i sociální zotavení klientů. Program pracuje aktuálně s 380 klienty – z toho 35 klientů v case managementu. Tým pravidelně dojíždí za klienty do PN Horní Beřkovic.

Na základě potřeb cílové skupiny byl vyjednáán **vznik dětského multidisciplinárního týmu** ve Varnsdorfu v rámci Poradny pro závislosti spolku DRUG-OUT Klub. Zařazení služby do Základní sítě služeb, dle výjimky v krajské metodice sítě, bude schvalovat Zastupitelstvo Ústeckého kraje v prosinci 2023. Obdobná služba není v kraji dostupná a její zřízení bude přínosem pro celý region Šluknovského výběžku.

Od roku 2023 realizuje Ústecký kraj individuální **projekt Multidisciplinarita**, jehož cílem je mj. zřízení multidisciplinárních týmů ve všech okresech Ústeckého kraje a jednou z cílových skupin jsou osoby závislé nebo závislosti ohrožené. Zapojení do spolupráce jsou také poskytovatelé adiktologických služeb.

➤ **3. Opatření: Provázanost adiktologických služeb s věznicemi a probační mediační službou s cílem udržení kontinuální péče o klienta a eliminace páchání trestné činnosti**

Poradenské a léčebné služby ve věznicích zajišťují některé adiktologické organizace v rámci registrovaných sociálních služeb odborného sociálního poradenství. Zaměřují se na podporu klienta v abstinenci a na návrat do běžného života po propuštění z věznice s nabídkou možnosti návazných služeb. Smyslem programů je snižování pravděpodobnosti recidivy trestné činnosti a závislostního chování u osob ve výkonu vazby nebo odnětí svobody. Po propuštění klienta z trestu a navázání péče v doléčovacím programu spolupracují služby aktivně s probační a mediační službou na udržení abstinence klienta.

Adiktologické služby, které nepracují přímo ve věznicích, udržují kontakt s některými klienty ve výkonu trestu a také aktivně spolupracují s probační a mediační službou. Během akčního období byly služby poskytovány v rámci kraje zavedené programy spolku Most k naději a DRUG-OUT Klubu (s výjimkou určitého období během pandemie Covid-19). Most k naději poskytuje ve věznicích Nové Sedlo, Všehrady, Bělušice a Litoměřice, spolek DRUG-OUT Klub ve věznici Bělušice a vazebních věznicích v Litoměřicích a Teplicích – v Teplicích byl program zaveden až během tohoto období.

Odbor sociálních věcí uspořádal v roce 2022 a v roce 2023 pro pracovníky adiktologických služeb exkurzi do ženské věznice Světlá nad Sázavou (2022 zřízeno oddělení bezdrogové zóny, účast 12 pracovníků) a pro sdílení zkušeností z německé věznice do zařízení v Zeithain (terapeutické oddělení pro závislosti, účast 13 pracovníků).

4. Oblast koordinace

Ústecký kraj má zřízenou pozici protidrogového koordinátora zařazenou do Odboru sociálních věcí na oddělení sociální práce. Koordinátor je členem poradního orgánu Rady vlády pro koordinaci politiky v oblasti závislostí. V rámci krajského úřadu působí Pracovní skupina protidrogové politiky, které se účastní zástupci sociálních a zdravotních služeb protidrogové prevence, zástupci za příbuzné agendy z krajského úřadu, politický zástupce kraje, policie, a další spolupracující subjekty. Pracovní skupina se podílí na řešení problematiky závislostí v kraji, pracuje na plnění strategických cílů, monitoruje situaci v kraji, poskytuje data z praxe, vzájemné informovanosti i sdílení zkušeností. Členy pracovní skupiny jmenuje Rada Ústeckého kraje, k poslední změně došlo v roce 2023.

Na obcích s rozšířenou působností zabezpečují danou problematiku tzv. místní protidrogoví koordinátoři nebo osoby pověřené jako kontaktní osoby pro oblast závislostí. Během období platnosti docházelo k mnoha změnám na pozicích. Každoročně byla pořádána metodická setkání a vzdělávání krajské koordinátorky s místními protidrogovými koordinátory. Mezi koordinátory obcí a kraje probíhala vzájemná komunikace a informovanost.

Ústecký kraj spolufinancuje služby pro osoby závislé a závislostí ohrožené. Souhrnně za jednotlivé oblasti vyčísleno v cíli č. 1.

Hlavní cíl – Stabilizovat a zkvalitňovat stávající systém koordinace protidrogové politiky

Specifické cíle:

1. **Zajištění dostupné a kvalitní péče o osoby závislé a závislostí ohrožené v Ústeckém kraji ve všech oblastech prevence závislostí a udržení potřebné finanční podpory**
2. **Podpora a rozvoj systému koordinace na místní i krajské úrovni**
3. **Zvýšení informovanost veřejnosti o protidrogové politice v kraji a o síti protidrogových služeb**

Cíl 1: Zajištění dostupné a kvalitní péče o osoby závislé a závislostí ohrožené v Ústeckém kraji ve všech oblastech prevence závislostí a udržení potřebné finanční podpory

1. Opatření: Zajištění základní sítě protidrogové prevence v Ústeckém kraji a udržení potřebného finančního zajištění
2. Opatření: Motivace obcí k spoluúčasti na financování protidrogové politiky
3. Opatření: Sběr dat a monitoring oblasti závislostí

Stabilní finanční podpora je předpokladem zajišťování dostupné kvalitní péče pro celé spektrum klientů s problémem závislostí a také pro její potřebné posílení. Pro účinnou politiku v oblasti závislostí je nezbytný aktuální přehled situace v kraji, který zabezpečí pravidelný sběr dat a informací. Na základě dostatečných informací lze plánovat potřeby a posilovat služby v oblasti závislostí.

Cíl SPLNĚN – v kraji funguje stabilní a kvalitní síť adiktologických služeb, žádná ze služeb během období nezankla, kraj pravidelně financoval služby i některé nadřámcové aktivity

- **Opatření: Zajištění základní sítě protidrogové prevence v Ústeckém kraji a udržení potřebného finančního zajištění**

Obsahem je zejména odpovídající finanční zajištění programů, každoroční realizace dotačních programů Ústeckého kraje, zařazení adiktologických sociálních služeb v krajské síti služeb (dle platné metodiky).

Přehled financování poskytovatelů adiktologických služeb za rok 2023 (souhrnná výše programů za oblasti „snižování rizik“ i „léčby a resocializace“). Financování v období 2020-2022 bylo součástí průběžných vyhodnocení akčního plánu za dané roky.

Krajská podpora – Ústecký kraj podpořil v rámci dotačních titulů odboru sociálních věcí sociální služby (podrobněji již v dokumentu popsáno). V rámci odboru zdravotnictví v dotačním programu Podpora vybraných sociálních služeb byl pravidelně podporován program substituční léčby Masarykovy nemocnice v Ústí nad Labem a zdravotní složka služby Krajská adiktologické ambulance pro děti a dorost spolku DRUG-OUT Klub v Ústí nad Labem. Dále kraj financoval provoz záchytné stanice, v rámci odboru SV vzdělávání pracovníků služeb a obcí. V rámci Fondu Ústeckého kraje byly podpořeny mimoslužbové aktivity, v roce 2023 celkovou částkou 223 750 Kč (Most k naději – Fixpointy – 65 500 Kč a úpravu zázemí služeb ve výši 90 000 Kč, Světlo Kadaň – 68 250 Kč - adiktologická konference).

Centrální zdroje – Úřad vlády vyhlašoval od roku 2020 dotační program „Protidrogová politika“, v rámci něhož jsou pravidelně podporovány nízkoprahové služby, služby léčby a resocializace, penitenciární programy, programy primární prevence adiktologických služeb zaměřené převážně na rizikové chování spojené se závislostí. MPSV financovalo nadregionální služby, v ÚK se jedná o služby následné péče a terapeutické komunity poskytovatele WHITE LIGHT I.

Evropské zdroje – k 30. 6. 2022 byla ukončena podpora posledních 2 programů financovaných z evropských financí. Od 1.8.2023 podpora aktivity mimo základní činnost služby (TP Postoloprty)

Obce – podpora v rámci dotačních programů i individuálních žádostí, přehled konkrétních finančních podpor konkrétních obcí je každoročně součástí Výroční zprávy protidrogové politiky Ústeckého kraje.

Souhrnná výše podpory adiktologických služeb v roce 2023:

- Ústecký kraj – OSV Protidrogový program – 1 999 860 Kč
- Ústecký kraj – OSV Velký dotační program – 64 037 200 Kč
- Ústecký kraj – OZd Podpora zdravotních služeb – 472 600 Kč
- Ústecký kraj – veřejný závazek k provozu záchytné stanice – 20 000 000 Kč
- Fond ÚK - 223 750 Kč (viz text výše ke krajské podpoře)
- MPSV nadregionální síť služeb – 5 836 888 Kč
- Úřad vlády – Protidrogová politika – 35 034 000 Kč
- obce – konkrétní výše bude k dispozici až počátkem roku 2024 a zpracovaná v krajské výroční zprávě za rok 2023, odhad cca 9 mil. Kč

➤ **2. Opatření: Motivace obcí k spoluúčasti na financování protidrogové politiky**

Jedná se o vytváření příležitostí pro setkávání zástupců ÚK a samospráv.

Jak bylo již uvedeno v kapitole Snížování rizik, intenzivní motivace obcí k spolufinancování služeb a objasňování významu služeb je stále nezbytné, neboť v mnoha obcích nejsou adiktologické služby populární a není prioritizovaná jejich podpora. Spolufinancování je důležité i pro povinnou spoluúčast na financování projektů v dotačním programu Úřadu vlády, kde je požadováno 30% nákladů projektu.

Pro zajištění dostupné a kvalitní sítě adiktologických služeb je podstatná nejen stabilní finanční podpora kraje, ale také obcí.

➤ **3. Opatření: Sběr dat a monitoring oblasti závislostí**

Opatření zahrnuje pravidelné každoroční zpracování krajské výroční zprávy a vyhodnocení plnění cílů a opatření strategického dokumentu na vědomí orgánům kraje. Dále pravidelný roční sběr dat z oblasti a realizaci studií.

Každoročně byla zpracována krajská výroční zpráva protidrogové politiky za uplynulý rok, poslední dostupná je za rok 2022. Zpráva obsahuje dostupné informace z oblasti protidrogové politiky kraje - aktuální situaci na drogové scéně, informace z oblasti místní i krajské koordinace protidrogové politiky kraje, údaje o finančním zajištění služeb a podrobnější statistické i popisné informace za jednotlivé typy služeb včetně kontaktních údajů. Výroční zpráva kraje slouží také každoročně jako podklad pro zpracování Výroční zprávy o stavu ve věcech drog v České republice, kterou vypracovává Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti ve spolupráci se Sekretariátem Rady vlády pro koordinaci protidrogové politiky Úřadu vlády České republiky. Výroční zprávy kraje jsou dostupné na webu Ústeckého kraje v Sekci Sociální péče a Protidrogová politika, přímý odkaz: [Protidrogová politika: Ústecký kraj \(kr-ustecky.cz\)](http://kr-ustecky.cz)

Odbor sociálních věcí předkládal každoročně orgánům kraje na vědomí zprávu o průběžném plnění krajské protidrogové strategie a zároveň také Výroční zprávu protidrogové politiky Ústeckého kraje za předchozí rok. Výroční zpráva i hodnocení akčního plánu probíhala za spolupráce adiktologických služeb a dalších aktérů z oblasti závislostí a za spolupráce místních protidrogových koordinátorů s informacemi za obce.

Všichni poskytovatelé protidrogových služeb předkládali svým donátorům závěrečné zprávy projektů, které obsahují nejen vyúčtování využití dotace, ale především mnoho informací a statistických dat z poskytování služby i z lokalit. Závěrečné zprávy služeb jsou pro protidrogového koordinátora cenným zdrojem informací pro zpracování výroční zprávy a pro přehled o aktuální situaci v oblasti prevence závislostí kraje.

V roce 2023 realizoval odbor ŠMT výzkum zaměřený na duševní zdraví a rizikové chování žáků v Ústeckém kraji, což bylo uvedeno již v oblasti Primární prevence.

Cíl 2: Podpora a rozvoj systému koordinace na místní i krajské úrovni

1. Opatření: Činnost pracovní skupiny pro protidrogovou politiku Ústeckého kraje
2. Opatření: Metodické vedení místních protidrogových koordinátorů a aktérů protidrogové politiky

Cíl SPLNĚN - pro efektivní realizaci protidrogové politiky je podstatná koordinace aktivit na místní úrovni, posílení propojení všech aktérů protidrogové politiky zkvalitněním vzájemné komunikace a spolupráce (obce, instituce, služby). Je třeba podporovat zajištění kompetentních osob pro protidrogovou politiku na obcích III. stupně a metodicky je podpořit. Dále je žádoucí vytvářet příležitosti pro odborné vzdělávání v oblasti závislostí, jak pro pracovníky obcí, tak pro aktéry protidrogové politiky. Ke všem těmto aktivitám docházelo – pravidelně zasedala krajská pracovní skupina a další uskupení, metodicky byli vedeni místní protidrogoví koordinátoři a byly realizovány vzdělávací aktivity.

➤ 1. Opatření: Činnost pracovní skupiny pro protidrogovou politiku Ústeckého kraje

Pracovní skupina protidrogové politiky Ústeckého kraje“ ustanovena na základě usnesení Rady Ústeckého kraje č. 62/39R/2014 ze dne 29. 1. 2014. Členy jsou: krajská protidrogová koordinátorka, vedoucí oddělení sociální práce OSV KÚÚK, politický zástupce Ústeckého kraje, krajští koordinátoři příbuzných agend (školský koordinátor prevence, manažer prevence kriminality, koordinátor pro romské záležitosti), poskytovatelé adiktologických služeb, zástupci

Krajského ředitelství policie, Krajské hygienické stanice a další odborníci dle potřeby. Během období platnosti došlo dvakrát k změnám ve složení pracovní skupiny. V lednu 2021 se jednalo o změnu politického zástupce a v březnu 2023 o ustanovení nových členů za některé organizace a dále jmenování stálých hostů členy pracovní skupiny.

V roce 2023 se konalo 6 setkání pracovní skupiny, z toho jedno proběhlo v online formě (termíny - 15. 3., 19. 4., 11.5., 22.6., 22.8. a 18. 10. 2023).

V rámci jednání se projednávala tato témata: informace z Krajského úřadu ÚK - oblast financování a plánování služeb, projekty kraje, oblast zdravotních služeb, prevence kriminality, drogové kriminality, primární prevence, informace z centrálních orgánů, především z Úřadu vlády (k dotačnímu programu, certifikacím odborné způsobilosti, o strategických dokumentech a směřování politiky v oblasti závislostí na národní úrovni apod.), změny v pracovní skupině a další aktuální témata dle potřeby. V roce 2023 se v rámci skupiny intenzivně pracovalo na tvorbě nového strategického dokumentu pro oblast prevence závislostí, konkrétně na akčním plánu strategie na období 2024-2028, poskytnuty byly také podklady pro hodnocení akčního plánu za předchozí období.

➤ 2. Opatření: Metodické vedení místních protidrogových koordinátorů a aktérů protidrogové politiky

Pozice protidrogového koordinátora byla zajištěna po celé období, od října 2021 je stabilně na 0,7 úvazku. Koordinátorka je členem poradního orgánu Rady vlády pro koordinaci politiky v oblasti závislostí Výboru zástupců regionů, na krajském úřadě vede Pracovní skupinu protidrogové politiky.

Místní protidrogoví koordinátoři nebo pracovníci pověřeni jako kontaktní osoby byli roce 2023 zajištěni na všech 16 obcích s rozšířenou působností – v 6 obcích je stanovena pozice protidrogového koordinátora, dalších 10 obcí má zajištěnou pouze kontaktní osobu. Každoročně byla pořádána metodická setkání krajské koordinátorky s místními protidrogovými koordinátory. V roce 2023 proběhla dvě setkání – jedno výjezdní v termínu 7. - 8. 6. 2023 a druhé je plánované na 14. 12. 2023. Výjezdní setkání bylo realizováno společně s manažerkou prevence kriminality zároveň pro manažery prevence kriminality obcí (5 pracovníků má v gesci obě dvě agendy) a bylo financováno z krajského projektu podpořeného Ministerstvem vnitra. První den proběhly porady za obě dvě agendy, dále byli k tématu prevence jako hosté pozvaní školská koordinátorka prevence a vedoucí oddělení tisku a prevence Krajského ředitelství policie ÚK se svými bloky. Druhý den proběhlo vzdělávání na téma Aktivní psychohygienu.

Mimo setkání probíhala vzájemná komunikace dle potřeby, dochází k průběžné informovanost ze strany kraje o aktuálním dění z protidrogové oblasti, o vzdělávacích akcích i činnosti krajského úřadu, k setkání dochází také v rámci metodických návštěv obcí. Metodické podpory obcí se konaly v roce 2023 v Litvínově, Mostě, v Chomutově a Jirkově.

Z hlediska **metodického vedení** byla koordinátorka také v častém kontaktu s poskytovateli služeb, dle potřeb s dalšími aktéry protidrogové politiky kraje. V rámci své činnosti vyjížděla koordinátorka na metodické návštěvy a monitoring služeb a lokalit.

Odbor sociálních věcí organizoval během období pro pracovníky adiktologických služeb i pro pracovníky obcí **bezplatné vzdělávací akce** (popsáno v průběžných hodnoceních 2020-2022), V roce 2023 se jednalo o 8 hodinový seminář „Drogy a mýty“ realizovaný Policejním prezidiem ČR. Dalším vzděláváním byl 20 hodinový akreditovaný kurz na téma Psychiatrické minimum

realizovaný Fokusem Praha.

Ve spolupráci s manažerkou prevence kriminality byly pro pracovníky služeb a preventisty z obcí pořádány exkurze do vězeňských zařízení (27.4.2023 věznice Zeithain, 13. 10. 2022 věznice Světlá nad Sázavou).

Během platnosti dokumentu bylo již potřetí realizováno dne 25. 10. 2023 setkání aktérů primární prevence v kraji za oblast adiktologie.

V roce 2022 se konalo pilotní setkání se zástupci obecních policí v kraji.

Cíl 3: Zvýšení informovanost veřejnosti o protidrogové politice v kraji a o síti protidrogových služeb

- **1. Opatření: Realizace aktivní informační politiky v kraji zaměřené na problematiku závislosti a prezentaci fungující sítě služeb pro osoby závislé, závislosti ohrožené a jejich blízké**

Cíl SPLNĚN – protidrogová politika kraje byla prezentována prostřednictvím kraje i adiktologických služeb

- realizace **1. odborné konference adiktologické konference v kraji s názvem „Boření mýtů“**, kterou dne 21. 9. 2023 realizoval spolek Světlo Kadaň v Kadani ve spolupráci s Ústeckým krajem – 80 účastníků z řad samospráv, odborné i laické veřejnosti, prezentace preventivních služeb, směřování protidrogové politiky a snaha o vyvrácení mýtů, kterými jsou opředeny služby i samotní uživatelé služeb. Prezentována byla témata:
 - historie a vývoj preventivních služeb a aktuální trendy v oblasti užívání
 - současná situace v regionu a krajský přístup k prevenci závislostí
 - ekonomické aspekty preventivních služeb
 - Národní protidrogová centrála a její role v prevenci na vnitrostátní i mezinárodní úrovni
 - diskuzní fórum na dotazy diváků
- prezentace protidrogové politiky Ústeckého kraje na pracovních setkáních (na obcích a jiných institucích, v rámci setkání na krajském úřadě)
- informace o protidrogové politice kraje dostupné na webových stránkách Ústeckého kraje – krajského úřadu (sekce Sociální péče a Pakt zaměstnanosti/Sociální práce a prevence/Protidrogová politika, zde: [Protidrogová politika: Ústecký kraj \(kr-ustecky.cz\)](https://www.kr-ustecky.cz)); informace o pořádaných akcích na úseku tiskových informací na webu Ústeckého kraje
- provoz samostatné záložky „Protidrogová prevence“ s edukativními spoty v rámci Katalogu sociálních služeb ÚK – [Protidrogová prevence | Sociální služby ÚK \(kr-ustecky.cz\)](https://www.kr-ustecky.cz)
- účast na procesu komunitního plánování v Ústí nad Labem (koordinátorka členem koordinační skupiny pro závislosti a péče o duševně nemocné)
- průběžná aktualizace informací za ÚK na mapě pomoci na webovém portálu www.drogy-info.cz
- opatření provázáno s prezentací služeb (viz cíl č. 3. a 1. opatření v oblasti snižování rizik)